



PL **KOCHAJMY CHWASTY**

ENG **LET'S LOVE WEEDS**

DE **LASST UNS DAS  
UNKRAUT LIEBEN**

PL **CHWASTY SĄ FAJNE!**

Wokół naszych domów rośnie wiele gatunków roślin. Niektóre lubimy i uprawiamy, a niektóre zwalczamy jako „chwasty” i „samosiejki”. Jest to jednak sztuczny podział, bo „chwasty” nie istnieją w naturze. Nazywamy tak rośliny silne i samodzielnie wkraczające na grządki. Często wygrywają one w konkurencji o wodę i światło z roślinami uprawnymi. Dlatego wiele osób ich nie lubi – jednak czy słusznie?

*Czy rozpoznasz w pobliżu jakieś chwasty?*

ENG **WEEDS ARE COOL!**

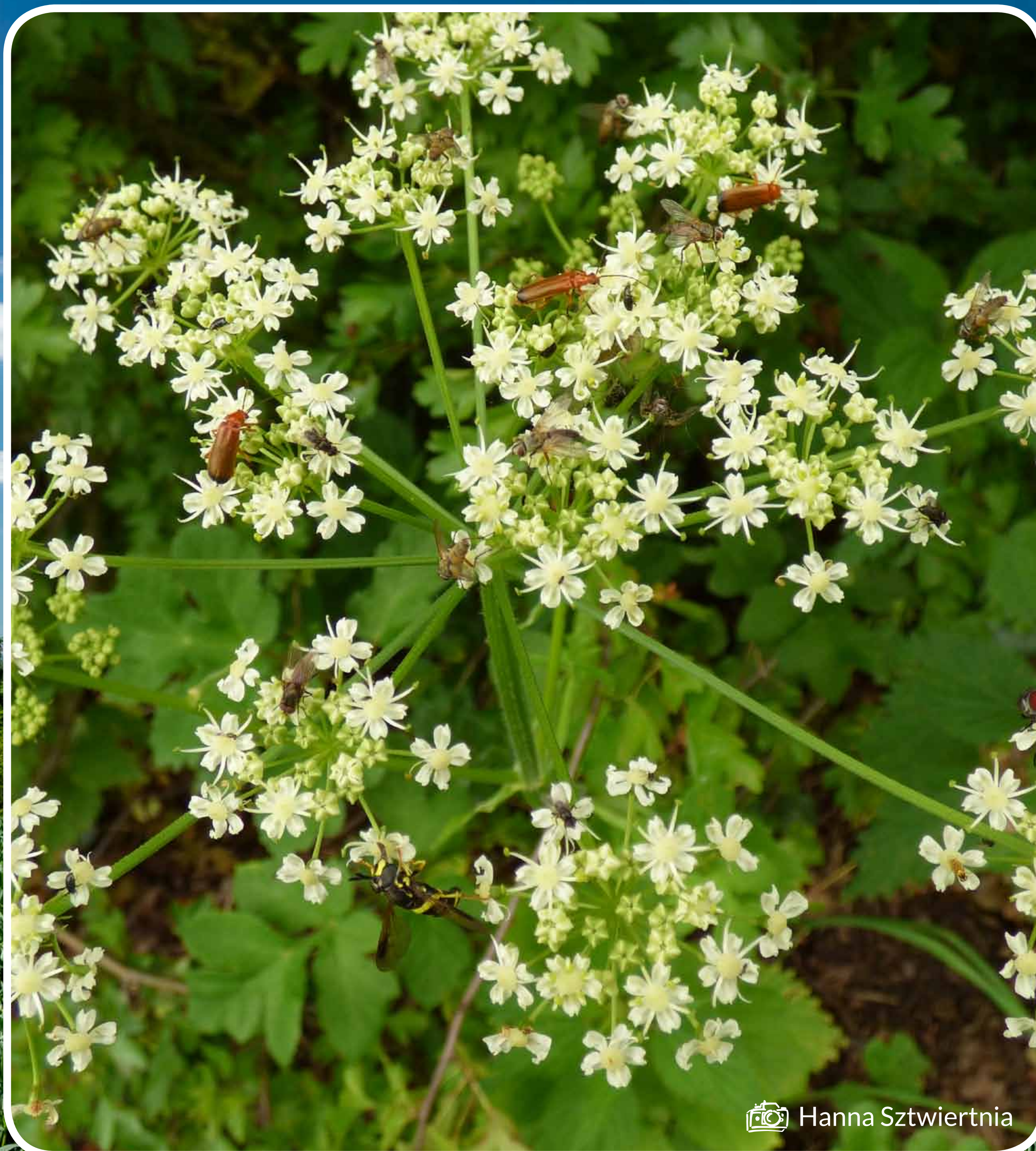
There are many species of plants growing around our houses. Some of them we like and cultivate, some of them we eradicate as “weeds” and “volunteers”. But this division is the artificial one, as “weeds” do not exist in nature. This is the name we call strong plants independently trespassing on our gardens. Quite often they win with the cultivated plants the competition for water and light. Therefore many people do not like them - but are they right?

*Do you recognize any weeds nearby?*

DE **UNKRAUT IST TOLL!**

Rund um unsere Häuser wachsen viele Arten von Pflanzen. Einige mögen und pflanzen wir und andere bekämpfen wir als „Unkraut“. Aber das ist eine künstliche Einteilung, denn „Unkraut“ gibt es in der Natur nicht. Wir nennen Pflanzen so, die stark sind und selbständig in unsere Beete kommen. Oft gewinnen sie im Konkurrenzkampf um Wasser und Licht gegen Nutzpflanzen. Und daher mögen viele Menschen sie nicht – zu Recht?

*Kannst du in der Nähe andere Unkräuter entdecken?*



 Hanna Sztwiertnia

**PL** Kwiaty roślin z rodziny selerowatych są wspaniałą stołówką dla małych owadów.

**ENG** The flowers of celery family are the perfect canteen for little insects.

**DE** Die Blüten von Pflanzen aus der Familie der Doldengewächse sind ein wunderbare Futterquelle für kleine Insekten.

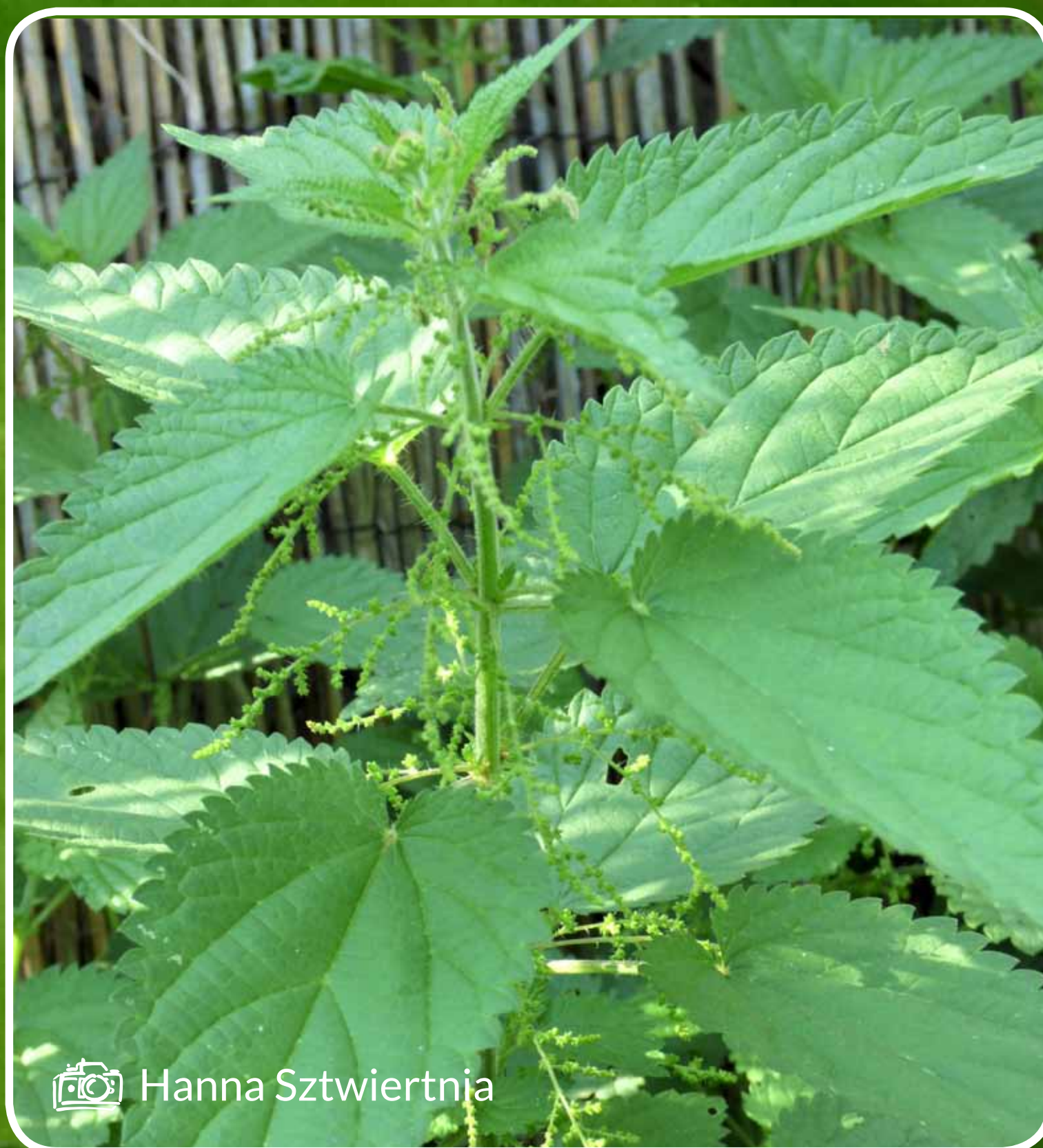


 Hanna Sztwiertnia

**PL** Wiele z tak zwanych chwastów stanowi pokarm dla liściożernych gąsienic motyli, które z kolei posłużą ptakom do wykarmienia piskląt lub dla owadów zapylających (wytworzą nektar) takich, jak samica bielinka kapustnika (*Pieris brassicae*) na zdjęciu.

**ENG** Many of so-called weeds provides nutrition to either leaf-eating butterfly caterpillars, which will subsequently be used by birds to feed the chicks, or to pollinators (who produce nectar) such as the female of cabbage white butterfly (*Pieris brassicae*) in the picture..

**DE** Viele der so genannten Unkräuter sind Nahrung für blattfressende Raupen von Schmetterlingen, die dann wieder Vögeln als Nahrung für die Vogeljungen dienen. Andere sind Futter für Insekten, die Pflanzen bestäuben und Nektar produzieren, wie etwa das Kohlweißlingweibchen (*Pieris brassicae*) auf dem Foto.



PL

Pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica*) ma niepozorne kwiaty. Jej młode liście są bogate w witaminę C i świetnie smakują w sałatce lub zupie, a z ususzonych można zrobić herbatę.

ENG

Common nettle (*Urtica dioica*) has got inconspicuous flowers. Its young leaves have a lot of vitamin C and they taste great in a salad or a soup, while the dried ones can be used to brew an infusion.

DE

Die große Brennessel (*Urtica dioica*) hat unscheinbare Blüten. Die Blätter der jungen Pflanze enthalten viel Vitamin C und schmecken sehr gut in Salat oder Suppe. Aus den getrockneten Blättern kann man Tee kochen.

PL

## CHWASTY DO JEDZENIA I LECZENIA

Chwasty służą nie tylko ptakom i owadom. Człowiek od wieków przyrządza z nich lecznicze napary, syropy, nalewki, maści, a także przygotowuje je na różne sposoby do jedzenia i picia. Dobrze jest zachowywać oraz pielęgnować tę ważną wiedzę o właściwościach leczniczych i spożywczych dzikich roślin.

**Niektóre chwasty są trujące, dlatego nigdy nie spożywajcie roślin, których nie znacie!**

**Znacie inne chwasty o właściwościach leczniczych lub spożywczych?**

ENG

## WEEDS - TO EAT AND CURE

Weeds do not only serve birds and insects. Humans have been mixing them up into curative infusions, syrups, tinctures, ointments, as well as preparing them to be eaten or drunk in many different manners. Maintaining and cultivation this important knowledge of medical and nutritional properties of wild plants is a right thing to do.

**Some weeds are poisonous, therefore do not ever eat plants, which you do not know!**

**Do you know any other weeds with medical or nutritional properties?**

DE

## UNKRAUT - ZUM ESSEN UND ALS MEDIZIN

Unkraut nützt nicht nur Vögeln und Insekten. Seit Jahrhunderten stellt der Mensch daraus medizinische Aufgüsse, Sirupe, Tinkturen und Salben her und bereitet sie auf verschiedene Weise zum Essen und Trinken zu. Es ist gut, dieses wichtige Wissen über die heilenden Eigenschaften und die Möglichkeiten des Verzehrs von wilden Pflanzen zu bewahren und zu pflegen.

**Einige Unkräuter sind giftig, daher esst nie Pflanzen, die Ihr nicht kennt!**

**Kennt Ihr andere Wildpflanzen, die heilende Wirkung haben oder essbar sind?**



 Hanna Sztwiertnia

PL

Nasiona znanej wszystkim babki zwyczajnej (*Plantago major*) są jadalne – kiedyś jedzono je jak kaszę. Natomiast jej liście pomagają leczyć skaleczenia.

ENG

The seeds of commonly known broadleaf plantain (*Plantago major*) are edible - they used to be eaten as groats, whereas its leaf help with healing injuries.

DE

Die Samen des allgemein bekannten Breitwegerich (*Plantago major*) sind essbar – früher wurden sie wie Hafergrütze gegessen. Und ihre Blätter unterstützen die Heilung von Verletzungen.



 Anna Dańkowska

PL

Słodkie, pełne nektaru kwiaty jasnoty, m.in. plamistej (*Lamium maculatum*) to był przysmak dzieci w Polsce i w całej Europie.

ENG

Sweet and full of nectar flowers of dead-nettle, e.g. *Lamium maculatum* was a delicacy for children in Poland and whole Europe.

DE

Die süßen, mit Nektar gefüllten Blüten der Taubnesseln, beispielsweise der Gefleckten Taubnessel (*Lamium maculatum*), waren ein Leckerbissen für Kinder in Polen und ganz Europa.



 Charlotte Lohmann

PL

Mniszek lekarski (*Taraxacum officinale*), popularnie zwany „mleczem”, ma jadalne kwiaty oraz młode listki, jest rośliną miododajną, a do tego podnosi odporność organizmu.

ENG

Common dandelion (*Taraxacum officinale*), commonly called “sonchus”, has edible flowers and young leaves, it is a melliferous plant and it boost the immunity of human body.

DE

Der gewöhnliche Löwenzahn (*Taraxacum officinale*), hat essbare Blüten und Blätter, er ist eine Bienentrachtpflanze und außerdem stärkt er die Abwehrkräfte des Organismus.

## PL ZAGROŻONE CHWASTY

Chwasty stają się zagrożoną grupą roślin. Znikają z ogrodów, gdzie z zapętem usuwamy je z trawników. Znikają z pól uprawnych, ponieważ walczy się z nimi za pomocą herbicydów (środków stosowanych w rolnictwie do pozbywania się niechcianych roślin). Niektóre chwasty zmieniają smak mąki lub mleka, dlatego wciąż usuwa się je z upraw. Chaber bławatek i mak polny – niegdyś pospolite w łanach zbóż, dziś stają się rzadkością.

*Co możemy zrobić, żeby pomóc chwastom?*

## ENG ENDANGERED WILD PLANTS

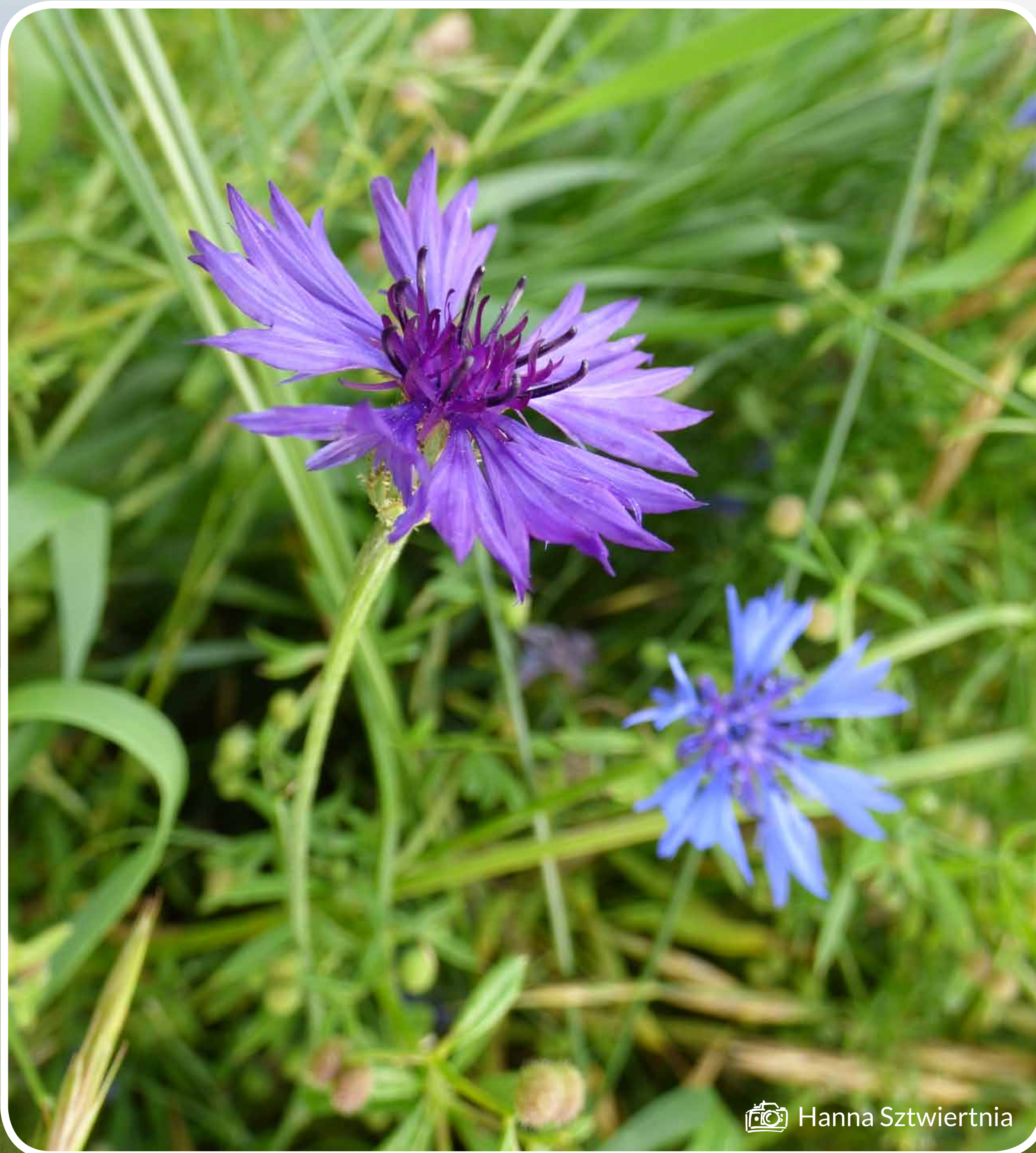
Weeds are becoming an endangered group of plants. They are disappearing from our gardens, where we remove them from the lawns. They have disappeared from the farmlands, because they have been fought with the help of herbicides (substances used in agriculture to remove the unwanted plants). Some weeds change the favour of flour or milk, thus they used to be removed from the cultivation. Cornflower and field poppy, which used to be very common in the fields of corn, are becoming a rarity these days.

*What can we do to help the weeds?*

## DE BEDROHTES UNKRAUT

Unkraut wird zu einer gefährdeten Gruppe von Pflanzen. Es verschwindet aus den Gärten, wo wir es mit Eifer aus den Rasenflächen entfernen. Es ist aus den bestellten Feldern verschwunden, wo es mit Hilfe von Herbiziden bekämpft wurde (Herbizide sind Mittel, die in der Landwirtschaft verwendet werden, um unerwünschte Pflanzen loszuwerden). Einige Unkräuter verändern den Geschmack von Mehl oder Milch, daher wurden sie von landwirtschaftlich genutzten Flächen entfernt. Kornblumen und Klatschmohn – früher häufig in Getreidefeldern zu finden, sind heute eine Seltenheit.

*Was können wir tun, um dem Unkraut zu helfen?*



 Hanna Sztwiertnia

PL Chaber bławatek (*Centaurea cyanus*) to roślina piękna, ale znikająca z krajobrazu rolnego.

ENG Cornflower (*Centaurea cyanus*) is a beautiful flower, only disappearing from the rural landscape.

DE Kornblumen (*Centaurea cyanus*) sind schöne Pflanzen, aber sie verschwinden von den Feldern,

PL Mak polny (*Papaver rhoeas*) niegdyś był powszechny, dziś z trudem znajdziemy go na miedzy.

ENG Field poppy (*Papaver rhoeas*) used to be very common, but these days we will hardly ever find it on the balk.

DE Klatschmohn (*Papaver rhoeas*) früher weitverbreitet, können wir ihn heute nur mit Mühe an den Rändern der Getreidefelder finden.



 Hanna Sztwiertnia

## PL POMÓŻMY CHWASTOM!

### Jak zaprosić chwasty do ogrodu?

- **NIE RÓB NIC!**  
Wyznacz fragment ogrodu, który nie będzie koszony wcale lub tylko raz w roku. Dzięki temu nasiona chwastów zdążą wykiełkować, zakwitnąć i wydać nowe pokolenie.
- **ZASIEJ ŁĄKĘ!**  
Możesz w czasie spaceru pozbiierać nasiona roślin przydrożnych lub kupić gotowe mieszanki nasion dzikich roślin i wysiać je w słonecznym miejscu, aby cieszyć się przydomową łąką.
- **ŁĄKOWI GOŚCIE I MIESZKAŃCY**  
Twoją łąkę szybko odnajdą liczne gatunki motyli, pszczoły, chrząszcze i inne kolorowe owady. W pobliżu postaw poidło dla ptaków, w wolnym czasie zbuduj domki dla tzw. samotnych pszczoł, a stworzysz mały raj.

### Jak można zrobić domki dla owadów?

## ENG LET'S HELP THE WEEDS!

### How to invite weeds to the garden?

- **DON'T DO ANYTHING!**  
Set a part of the garden, which will not be mown at all or only once a year. Thanks to that the weeds' seeds will be able to sprout, blossom and deliver a new generation.
- **SEED A MEADOW!**  
You can either collect seeds of roadside flowers while having a walk or buy ready-made mix of wild plants' seeds and seed them in a sunny place in order to enjoy your home meadow.
- **MEADOW GUESTS AND INHABITANTS**  
Your meadow will be quickly found by numerous species of butterflies, bees, beetles and other colourful insects. Leave a drinking trough for birds nearby, build little houses for so-called lonely bees in your free time and you will create a little paradise.

### How can the insect houses be made?

## DE DEM UNKRAUT HELFEN!

### Wie kann man das Unkraut in den Garten einladen?

- **MACH GAR NICHTS!**  
Wähle ein Stück des Gartens aus, wo der Rasen überhaupt nicht oder nur einmal im Jahr gemäht wird. Dadurch können die Samen des Unkrauts keimen, blühen und eine neue Generation hervorbringen.
- **PFLANZ EINE WIESE!**  
Während eines Spaziergangs kannst Du Samen von Pflanzen am Wegrand sammeln oder eine fertige Samenmischung von Wildpflanzen kaufen und sie an einem sonnigen Ort aussähen, um Dich zu Hause an einer Wiese zu freuen.
- **GÄSTE UND BEWOHNER DER WIESE**  
Deine Wiese wird schnell von vielen Arten von Schmetterlingen, Bienen, Käfern und anderen bunten Insekten gefunden werden. Stell eine Vogeltränke in der Nähe auf und bau in Deiner Freizeit einen Nistplatz für Solitärbienen – schon erschaffst Du ein kleines Paradies.

### Wie kann man Insektenhotels bauen?



PL

Samodzielnie wykonany „domek” dla błonkówek zwanych osami lub pszczołami samotnymi.

ENG

Independently created “house” for daubers, called wasps or lonely bees.

DE

Ein selbstgebautes „Haus” für Hautflügler, Solitärwespen und -bienen.